

Woord vooraf

Dit onderzoek bestudeert in welke mate België en Frankrijk conformeren met de internationale detentiestandaarden over het penitentiair tuchtrecht, en dit zowel op wettelijk vlak als in de praktijk. Op deze manier wordt een beeld verkregen van de verschillende tuchtregimes in België en Frankrijk. De resultaten vormen de basis voor een juridische en beleidsanalyse over de gevolgen van het schenden van de internationale tuchtstandaarden. Deze analyse gebeurt eerst intrastatelijk: er wordt onderzocht aan welke gevolgen een staat zich blootstelt wanneer op haar eigen grondgebied de internationale standaarden niet worden nageleefd. De tweede analyse is extrastatelijk: het belang van de conformiteit met internationale tuchtstandaarden voor de EU-samenwerking in strafzaken wordt in kaart gebracht. Kunnen verdachten en gevonneniste personen op een vlotte manier overgeleverd of overgebracht worden van de ene EU-lidstaat naar de andere, of steken erbarmelijke detentiecondities in bepaalde EU-lidstaten stokken in de wielen? Dit onderzoek biedt een antwoord op bovenstaande vragen en sluit af met enkele bedenkingen en ideeën voor de toekomst.

De bevindingen zijn gebaseerd op een analyse van nationale en internationale rechtsinstrumenten, beleidsdocumenten en jurisprudentie, aangevuld met een empirisch onderzoek in zeven penitentiaire inrichtingen in België en Frankrijk. In elke inrichting werd een methodentriangulatie toegepast: data werd hoofdzakelijk verzameld op basis van de analyse van tuchtdossiers, het bijwonen van hoorzittingen en interviews met gedetineerden, penitentiair beambten, directieleden en externe leden van de tuchtcommissies.

Het onderzoek toont aan dat er aanzienlijke verschillen zijn tussen België en Frankrijk op het vlak van de naleving van internationale tuchtstandaarden in penitentiaire inrichtingen, en dat de niet-naleving leidt tot een substantiële ondermijning van de rechtspositie van gedetineerden. De juridische gevolgen van deze niet-naleving zijn niettemin beperkt, zowel voor de EU-lidstaat zelf als voor de samenwerking tussen lidstaten. Desondanks wordt het duidelijk dat het EU-beleid inzake de samenwerking in strafzaken inconsistent is, en dat een reflectie aan de orde is.